

the concept of «interculturality», the philosophical reflection of the subject field of intercultural education is carried out. The tendencies in the development of intercultural communication and its influence on the educational system are considered, the main modern aspects of the functioning and formation of new forms of cooperation between countries are demonstrated, the factors of the formation of a new level of humanity's integrity and the emergence of new levels of communicability in the system of education and upbringing are revealed.

The main trends of development and changes in the philosophy of education and upbringing, orientation to the teaching and learning strategies, the use and introduction of modern teaching technologies with a high level of informatization, the formation of a new type of information culture as a form of intercultural communication of modern society are indicated.

The purpose of modern education is to form a person's deep common cultural foundations, develop his general abilities, ability to adapt to the dynamic conditions of personal, social and professional life.

Keywords: education, communication, culture, intercultural communication, educational space.

* * *

УДК 316.7:004.77:165.62

Шевчук Ю. А.,
аспірантка кафедри філософії, Національний
технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Україна, Київ), yulya05.90@gmail.com

ІНТЕРНЕТ–ПРАКТИКА І ПРОБЛЕМА ВІРТУАЛЬНОЇ ІНТЕРСУБ'ЄКТИВНОСТІ

Проаналізовано специфіку інтернет–практики як новітньої форми здійснення віртуальної інтерсуб'єктивності у контексті сучасної інформаційної культури. Актуальність дослідження обумовлена процесами медіатизації сучасної культури та впливом Інтернету на формування особливої форми соціальної взаємодії, що здійснюється завдяки інтернет–практиці. Розглянуто зміст поняття «інтернет–практика» у сучасному гуманітарному дискурсі та окреслено перспективу дослідження інтернет–практики як виду культурних практик. Екстраполяція феноменологічної стратегії Е. Гусерля та А. Шютца дозволяє проаналізувати значення категорій «повсякденність», «життєвий світ» та «інтерсуб'єктивність» та виявити їхній методологічний потенціал у дослідженні впливу інтернет–практики на світ повсякденного життя сучасної людини. Через залучення концептуальної стратегії П. Бергера та Т. Лукмана висвітлено інтернет–практику як форму соціальної взаємодії, збереження та трансляції соціального досвіду.

Ключові слова: інтернет–практика, віртуальна реальність, життєвий світ, повсякденність, віртуальна інтерсуб'єктивність, віртуальна комунікація, культурна практика.

Динаміка розвитку культуротворчих процесів інформаційної культури, процесу медіатизації пов'язані з формуванням сучасних культурних практиках із застосуванням віртуальної реальності, що ініціює формування нових форм та способів здійснення комунікації. Сутнісним чинником трансформації соціальної взаємодії є глобальна мережа Інтернет, що стала невід'ємною складовою практично всіх сфер життя і діяльності сучасної людини. Сформовані на її основі інтернет–практики, інтернет–комунікація сприяють виникненню різних за своїм характером і ступенем інтерактивності способів спілкування і передачі інформації, утворенню спільного інтернет–користувачів і появі нових соціокультурних практик: від електронних видань та електронних освітніх ресурсів у науково–освітній сфері до інтерактивних магазинів в економіці та віртуальних експозицій, бібліотек, організації 3D–турів тощо у культурно–дозвіллевій сфері. За таких умов перспективним, на наш погляд, є дослідження феномену інтернет–практики у контексті віртуальної інтерсуб'єктивності.

Інтегративна специфіка даної проблеми зумовлює необхідність застосування міждисциплінарного підходу і звернення до концепцій різних галузей гуманітарного знання, що дозволяє дослідити поняття «інтернет–практика» з точки зору багатоаспектності. Зазначимо, що у сучасному гуманітарному дискурсі концепт «інтернет–практика» активно вивчається в галузі філософії, соціології, культурології, психології, педагогіки та ін. Багатовекторне осмислення сучасних культурних практик, опосередкованих комп'ютерними та інтернет–технологіями, репрезентовано в наукових розвідках зарубіжних науковців О. Доннат, Г. Марфія, А. М. Пінчук, А. Л. Радкевича, Є. В. Реутова, Д. Роснер, М. Рочетті, Т. В. Тришиної та ін. В українській науці розробкою проблеми становлення новітніх практик в умовах інформаційної культури займаються Л. Д. Бевзенко, Ж. З. Денисюк, Н. І. Зражевська, О. М. Кислова, Н. С. Малєєва та ін. Однак, попри значну увагу науковців до дослідження специфіки культурних практик, пов'язаних з віртуальною реальністю, й досі бракує ґрунтовного вивчення, адже у гуманітарному науковому дискурсі триває процес осмислення інтернет–практики. Зважаючи на це, метою статті є висвітлення специфіки інтернет–практики як форми здійснення інтерсуб'єктивності життєвого світу в умовах медіатизації сучасної культури. Для досягнення поставленої мети пропонуємо розв'язати наступні завдання: дослідити вплив «Галактики Інтернет» М. Кастельса на становлення інтернет–практики як особливої форми соціальної взаємодії; розглянути концепт «інтернет–практика» у сучасному гуманітарному дискурсі; долучити феноменологічну проблематику до дослідження впливу інтернет–практики на життєвий світ сучасної людини та формування віртуальної інтерсуб'єктивності.

Досліджуючи вплив «Галактики Інтернет» на вектор соціокультурного розвитку суспільства та визначаючи специфіку інформаційної стадії розвитку культури, сучасний соціолог, філософ М. Кастельс наголошує на сутнісному значенні Інтернету та віртуальної реальності у формуванні нового типу культури та людини [4]. Поширення сучасних інформаційно–комунікаційних технологій та Інтернету як «ключової технології» інформаційного суспільства, а також віртуалізація суспільства, за Кастельсом, трансформувало звичні умови форми спілкування [4]. Саме ці процеси змусили формування нових культурних феноменів, видів культурної продукції та культурної діяльності, які актуалізують потенціал комп'ютерно–цифрових технологій, розглядаються як імітаційні форми та моделі в системі віртуальної реальності. Завдяки інтерактивності цих нових форм процес комунікації перетворюється на процес взаємообміну, взаємного конструювання, а поширення комп'ютерних мереж стало ключовим етапом у зародженні нового типу соціального буття. Адже структура Інтернету, що використовує систему гіперпосилань, гіпертексту, відображає структуру свідомості сучасної людини. У зв'язку з цим Кастельс зазначає, що Інтернет як глобальний цифровий простір, наповнений соціокультурними смислами і містить потужні мережеві ресурси, до яких дослідник відносить «... і знання, і псевдознання, і мрії, зростання яких постійно змінює соціокультурне середовище і перебудовує мислення людини» [4]. Отже, інтернет–

комунікація стає невід'ємною частиною повсякденності сучасної людини, змінюючи щоденний темпоритм і якість соціальної взаємодії. Зазначимо, що з появою Інтернету значна частка повсякденних комунікативних практик перейшла у віртуальну площину, утворюючи нові форми комунікації, а також нові практики інформаційного споживання, освітньо-пізнавальні, рекреаційно-розважальні тощо. Ці практики відрізняються за змістом і функціональною направленістю, але будь-яка діяльність, що здійснюється за допомогою Інтернету, за своєю сутністю є інформаційно-комунікаційною діяльністю. Розглядаючи тезу М. Кастельса про те, що комунікація є «фундаментальною підставою людської діяльності» [4], зазначимо, що при взаємодії користувачів інтернет-середовища у блогах, форумах, соціальних мережах, а також під час спільного використання інформаційного контенту та ресурсів інтернет-практики постають як комунікативні практики. Тобто, комунікативна основа інтернет-практики здійснюється як способи та форми взаємодії людей за допомогою Інтернет-технологій та різноманітних знакових систем як засобів комунікації. Отже, сутність практик, що реалізуються в просторі медіатизації сучасної культури, складають різноманітні види соціальної діяльності, опосередкованої інтернет-технологіями, де відбувається взаємопроникнення і взаємовплив реальних і віртуальних культурних практик.

У сучасному науковому дискурсі інтернет-практика розглядається з точки зору репрезентації віртуальної реальності як особливої форми соціальної взаємодії, що виявляє специфіку розвитку інформаційної культури. Розмаїття можливостей практичного застосування мережі Інтернет та технологій віртуальної реальності як новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, на думку сучасного дослідника А. Л. Радкевича, сприяє генеруванню новітніх соціокультурних практик як віртуальних прототипів, аналогів традиційних практик, що пов'язані з реалізацією різних способів людської діяльності: освітньо-пізнавальної, політичної, дозвільної, інформаційно-комунікативної тощо. Ці соціокультурні практики, засновані на використанні мережі Інтернет, Радкевич називає «інтернет-практиками» та визначає їх як «...сукупність рутинних дій та звичних способів поведінки, пов'язаних з використанням мережі для розв'язання проблем або підвищення ефективності діяльності у різних сферах життя, а також для задоволення потреб» [5]. Іншими словами, інтернет-практика постає як конкретна діяльність, що складається зі звичних, повторюваних дій, зміст яких становить обмін інформацією та реалізується за допомогою комп'ютера, підключеного до глобальної комп'ютерної мережі, і відкриває доступ до різноманітних масивів інформації – інтернет-контенту.

Зазначимо, що розуміння Радкевичем інтернет-практик як аналогів звичних, усталених практик співвідноситься з теорією польського вченого О. Асановича. Досліджуючи філософські аспекти віртуальної реальності, науковець пропонує розглядати дане явище як інструмент для презентації і як середовище прямого проектування у віртуальному світі. Віртуальна реальність як інструмент для презентації, на думку Асановича, дозволяє моделювати реальні ситуації і створювати цифровий світ, який не відображається у фізичному просторі і призначений для «цифрової

активності». Тобто, віртуальне середовище актуалізується як елемент зв'язку, репрезентований комп'ютерно згенерованим простором. Ключового значення при дослідженні віртуальної реальності Асанович надає аналізу різниці між імітацією та моделюванням. Це пов'язано з тим, що віртуальна реальність не імітує реальність, а моделює її та генерує її схожість, тобто імітація переймає існуючу модель, запозичену із реального життя, натомість моделювання створює свого роду неіснуючу реальність [9]. За таких умов застосування різноманітних комп'ютерно-цифрових технологій є критерієм для висвітлення специфіки нового медіапростору, де взаємодіє реальне та віртуальне. При цьому віртуальна реальність стає важливим елементом досвіду сучасної людини, смисловий горизонт свідомості якої розкривається у взаємодії феноменів віртуальної реальності та «реальної віртуальності» (Кастельс). Отже, сутнісною характеристикою культурних практик, що реалізуються в просторі сучасної медіакультури, є різноманітні види реальної соціальної діяльності, опосередкованої інтернет-технологіями, де відбувається взаємопроникнення і взаємовплив реальних і віртуальних практик.

Досліджуючи можливості здійснення сучасних культурних практик у віртуальному просторі, організованому як аналог реального світу, зазначимо, що сучасні інтернет-технології є ключовими як у соціальному, так і в культурному вимірах, впливаючи на повсякденне життя сучасної людини. Адже, у контексті розвитку медіакультури практично будь-яка повсякденна практика комунікації має віртуальний аналог, а події віртуального світу переживаються настільки ж реально і значимо, як і в матеріальній дійсності. Система таких аналогів дозволяє говорити про віртуальну повсякденну реальність як її якісно нову форму. Крім того, медіатизація та віртуалізація сучасного суспільства задають нові параметри буття людини, змінюючи її сприйняття хронотопу та пропонуючи новий спосіб соціокультурного буття, актуалізуючи нові форми соціальної взаємодії та трансформуючи соціальну реальність як відкритий життєвий світ. Вперше поняття життєвого світу використовує Е. Гусерль, розглядаючи його у кореляції зі світом повсякденного досвіду, зі світом природної настанови. Необхідно зазначити, що за концепцією Гусерля поняття життєвого світу маніфестує всі взаємовідносини людини з навколишньою дійсністю, що формуються протягом її життя, та утворюють світ людини. Обґрунтовуючи значення категорії життєвого світу, філософ пояснює його як значимий для людини світ початкових допредикативних істин, очевидностей, що конституційовані в діяльності трансцендентальної суб'єктивності [2]. Тобто, на думку філософа, життєвий світ – це світ досвіду суб'єкта з його природними настановами, або, як ще його називає Гусерль, «світ повсякденності».

Зазначимо, що, конструюючи сучасне середовище, віртуальна реальність стає важливою складовою досвіду сучасної людини, а нові форми соціальної взаємодії трансформують соціальну реальність як відкритий життєвий світ. Залучаючи до розгляду цієї проблематики стратегію феноменологічної соціології А. Шютца, зазначимо, що формування та функціонування різноманітних світів досвіду в межах

соціальної реальності здійснюється як відкритий життєвий світ, особливою характеристикою якого є інтерсуб'єктивність [7]. Аналіз певних положень концептуальної стратегії Шютца дозволяє долучити розгляд формування мережевого простору Інтернету до проблеми «множинності реальностей» (А. Шютц). Адже процеси медіатизації та віртуалізації соціального в певній мірі ускладнюють структуру соціальної взаємодії та впливають на формування сучасного суспільства як «мережевого суспільства» (М. Кастельс), а також сприяють створенню альтернативної реальності, що зароджується в Інтернеті. Іншими словами, відмінною рисою віртуалізації соціального в інформаційну епоху є трансформація фундаментальних основ суспільного буття. Екстраполюючи основні положення концепції Шютца на розгляд інтернет–практики, зазначимо, що віртуалістика сприяє створенню інноваційних способів міжособистісної та культурної комунікації, специфіка яких пропонує нову форму соціальної взаємодії, де об'єднується реальність та віртуальність.

У контексті становлення та розвитку інтернет–практик повсякденне життя сучасної людини зазнало суттєвих змін, виявити які можна за допомогою порівняльного аналізу особливостей повсякденності, зазначених соціологами–конструктивістами. За концепцією П. Бергера і Т. Лукмана, соціальна реальність – це процесуальний феномен, дійсність, яка відтворюється і підтримується завдяки здійсненню соціальних інтеракцій та повинен позначати інтерсуб'єктивний світ [1, с. 19]. Тобто, актуалізуючи осмисленість соціальної комунікації, інтерсуб'єктивність стає особливою характеристикою життєвого світу людини, а соціальний світ здійснюється як постійно конструюючий у повсякденній комунікативній взаємодії індивідів на основі вироблених ними буденних інтерпретацій. Зазначимо, що повсякденність життєвого світу людини здійснюється в різних формах соціальної взаємодії, яка обумовлена соціокультурною спадщиною людства, його культурно–естетичним досвідом та індивідуальною культурою особистості. Іншими словами, повсякденність є сферою досвіду людини з притаманними їй унікальними формами сприйняття світу та його осмислення [8]. Проте, у зв'язку з інтенсивним розвитком інтернет–практик та формуванням віртуального середовища звичний для нас світ допредикативних очевидностей перемістився до віртуального простору. Тобто, життєвий світ як світ повсякденного досвіду знаходить своє місце і в межах віртуальної реальності. За таких умов в контексті формування життєвого світу сучасної людини віртуальна реальність постає як важлива складова її досвіду, а віртуальне середовище здійснює потужний вплив на світ людини та трансформує характер всіх аспектів її буття. У цьому контексті зазначимо, що застосування інтернет–практики створює умови для появи якісно нових соціальних феноменів, зародженню нових соціальних смислів та формуванню особливої форми інтерсуб'єктивності, а саме – віртуальної інтерсуб'єктивності [6]. Іншими словами, віртуальна комунікація як взаємоузгодженість свідомостей в межах віртуального простору відбувається завдяки віртуальній інтерсуб'єктивності, а горизонт свідомості кожного окремого досвіду співвідноситься з конкретним досвідом Іншого та досвідом в цілому. Прикладом

інтерсуб'єктивної природи віртуальної комунікації, на нашу думку, можуть слугувати такі інтернет–практики як відео–конференції, соціальні мережі, онлайн–чати, форуми тощо, адже саме вони забезпечують ілюзію спів–буття–з–Іншими та актуалізують формування віртуальної інтерсуб'єктивності.

У контексті проблематики статті необхідно звернути увагу на те, що мережевою формою організації віртуального простору Інтернету є гіпертекст з його нелінійною структурою. Дана властивість гіпертексту впливає на формування нових інтерактивних стратегій соціальної взаємодії, що втілюється в інтернет–практиці через різні знакові системи. Досліджуючи віртуальну реальність у контексті семіотичного методу, сучасна дослідниця І. А. Ільїна розглядає віртуальну реальність як інтерсуб'єктивний гіпертекст [3]. Завдяки гіпертекстовій специфіці Інтернет–простір, за Ільїною, пов'язаний із навігаційними можливостями, що забезпечуються через використання гіперпосилань. Отже, гіпертекстова форма організації простору Інтернету відкриває широкий спектр можливостей для впровадження та розвитку інтернет–практик, різноманітність способів дії яких дозволяє експериментувати і реалізовувати нові проекти, а також актуалізувати нові можливості досвіду сучасної людини.

Таким чином, застосування концептуальної стратегії М. Кастельса дозволяє висвітлити вплив «Галактики Інтернет» на формування нових соціокультурних феноменів та форм, репрезентованих у віртуальному просторі Інтернету як інтернет–практики. У сучасному науковому дискурсі інтернет–практики актуалізують потенціал комп'ютерно–цифрових технологій та розглядаються як імітаційні форми та моделі в системі віртуальної реальності. Залучення певних положень феноменологічних теорій Е. Гуссерля, А. Шютца, П. Бергера та Т. Лукмана дозволяє дослідити вплив інтернет–практик на повсякденність життєвого світу сучасної людини та розвиток віртуальної інтерсуб'єктивності. За таких умов розгляд проблеми формування нових культурних практик, пов'язаних з віртуальною реальністю, у контексті становлення медіакультури зумовлює необхідність залучення нових методологічних стратегій та потребує подальшого наукового обґрунтування.

Список використаних джерел

1. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания [Текст] / П. Бергер, Т. Лукман. – М.: «Медиум», 1995. – 323 с.
2. Гуссерль Э. Логические исследования. Картезианские размышления. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Кризис европейского человечества и философии. Философия как строгая наука / Э. Гуссерль. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 752 с. – (Классическая философская мысль).
3. Ильина И. А. Семіотика как метод исследования виртуальной реальности [Электронный ресурс] / И. А. Ильина. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/semiotika-kak-metod-issledovaniya-virtualnoy-realnosti>
4. Кастельс М. Интернет–галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства / М. Кастельс. Пер. з англ. – К.: «Видавництво «Ваклер», 2007. – 304 с.
5. Радкевич А. Л. Социальные интернет–практики как объект социологического анализа [Электронный ресурс] / А. Л. Радкевич // Знание. Понимание. Умение. Электронный научный журнал. – 2009. – №3. – Режим доступа: <http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/3/Radkevich/>

6. Соколова Д. М. Виртуальная intersubjectivnost': социальный и экзистенциальный аспекты анализа / Д. М. Соколова // Вестник Пермского университета. Философия. Психология. Социология. – 2015. – Вып.3 (23). – С.50–56. DOI: 10.17072/2078-7898/2015-3-50-56.

7. Шюц А. О множественности реальностей / А. Шюц // Социологическое обозрение. – 2003. – Т.3. – №2. – С.3–35.

8. Шюц А. Структура повседневного мышления / А. Шюц // Социологические исследования. – 1988. – Т.2. – С.129–137.

9. Asanowicz A. The phenomenology and philosophy of simulacra influence on the VR / A. Asanowicz // ARCHITECTURAE et ARTIBUS. – 1/2014. – P.5–8.

References

1. Berger P. Sotsialnoe konstruirovaniye realnosti. Traktat po sotsiologii znaniya [Tekst] / P. Berger, T. Lukman. – М.: «Medium», 1995. – 323 s.

2. Husserl E. Logicheskie issledovaniya. Kartezianskie razmysleniya. Krizis evropeyskikh nauk i transtsendentalnaya fenomenologiya. Krizis evropeyskogo chelovechestva i filosofii. Filosofiya kak strohaya nauka / E. Husserl. – Мн.: Harvest, М.: ACT, 2000. – 752 s. – (Klassicheskaya filosofskaya mysl).

3. Ilina I. A. Semiotika kak metod issledovaniya virtualnoy realnosti [Elektronnyy resurs] / I. A. Ilina. – Rezhim dostupa: <http://cyberleninka.ru/article/n/semiotika-kak-metod-issledovaniya-virtualnoy-realnosti>

4. Kastels M. Internet–galaktyka. Mirkuvannia schodo Internetu, biznesu i suspilstva / M. Kastels. Per. z angl. – К.: «Vidavnitstvo «Vakler», 2007. – 304 s.

5. Radkevich A. L. Sotsialnye internet–praktiki kak ob'ekt sotsiologicheskogo analiza [Elektronnyy resurs] / A. L. Radkevich // Znanie. Ponimanie. Umenie. Elektronnyy nauchnyy zhurnal. – 2009. – №3. – Rezhim dostupa: <http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/3/Radkevich/>

6. Sokolova D. M. Virtualnaya intersub'ektivnost': sotsialnyy i ekzistentsialnyy aspekty analiza / D. M. Sokolova // Vestnik Permskogo universiteta. Filosofiya. Psihologiya. Sotsiologiya. – 2015. – Вып.3 (23). – С.50–56. DOI: 10.17072/2078-7898/2015-3-50-56.

7. Shiuts A. O mnozhestvennosti realnostey / A. Shiuts // Sotsiologicheskoe obozrenie. – 2003. – Т.3. – №2. – С.3–35.

8. Shiuts A. Struktura povsednevnogo myshleniya / A. Shiuts // Sotsiologicheskie issledovaniya. – 1988. – Т.2. – С.129–137.

9. Asanowicz A. The phenomenology and philosophy of simulacra influence on the VR / A. Asanowicz // ARCHITECTURAE et ARTIBUS. – 1/2014. – P.5–8.

Shevchuk Yu. A., postgraduate student of the Department of Philosophy, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute» (Ukraine, Kyiv), yulya05.90@gmail.com

Internet practice and the problem of virtual intersubjectivity

The article analyzes the specifics of Internet practice as of the newest form of implementing virtual intersubjectivity in the context of the modern information culture. The relevance of the research is due to the processes of mediatization of modern culture and the influence of the Internet on the formation of a special form of social interaction, which is carried out through Internet practice. The content of the concept «Internet practice» in the contemporary humanitarian discourse is considered and highlighted the prospect of research of Internet practice as a type of cultural practices. The extrapolation of the phenomenological strategy of E. Husserl and A. Schütz allows us to analyze the significance of the categories of «everyday life», «life–world» and «intersubjectivity» and to identify their methodological potential in the study of the impact of Internet practice on the world of everyday life of modern person. Through the involvement of the conceptual strategy of P. Berger and T. Luckmann, is described the Internet practice as a form of social interaction, conservation and translation of social experience.

Keywords: Internet practice, virtual reality, life–world, everyday life, virtual intersubjectivity, virtual communication, cultural practice.

* * *

УДК 81'373.612.2+14

Шніцер М. М.,

викладач кафедри філософії,
Ужгородський національний університет
(Україна, Ужгород), leran@ukr.net

ІНТЕРПРЕТАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТАФОРИ

Ефективність кожного мовного засобу залежить насамперед від бездоганності виконання ним своїх функцій. Вирішальне значення для ранжування мовних засобів має інтерпретативний потенціал. Оскільки природа метафори когерентна принципам і алгоритмам людського розуміння, то її інтерпретативні ресурси є доволі респектабельними і конкурентними.

Ключові слова: мовні засоби, метафора, інтерпретативний потенціал, суспільна свідомість, комунікативна сфера, принципи дії, алгоритми людського розуміння.

Теорії метафори, в тому числі дослідження когнітивної природи метафори, здійснені в працях М. Блека, М. Бріделя, Н. Гудмена, Д. Девідсона, М. Джонсона, Е. Кассіра, Дж. Лакоффа, Е. Маккормака, Е. Ортона, Ч. Пірса, П. Рікера, А. Річарде, Дж. Р. Серля, Ф. Уїлрайта та інших. Загальні проблеми мови філософії, використання в ній різних засобів вираження розглядалися Ж. Деррідою, М. Мамардашвілі, Ж. Марітемом, Х. Ортегою–і–Гассетом та іншими знаковими інтелектуалами ХХ століття.

Як когнітивна форма і як спосіб пізнання метафора бере участь у різноманітних пізнавальних практиках: релігійних, езотеричних, художніх. Проте, в науці тривалий час превалювала традиція недооцінки когнітивного потенціалу метафори. Визнання доцільності використання наукових метафор прийшло не відразу. Слідуючи аристотелівській традиції, Ф. Бекон, Т. Гоббс та Дж. Локк виводили метафору за межі наукового знання. Втім, це не стало їм на заваді вдатися до активного використання метафор у своїх творах. В ХХ столітті схильністю до метафорологічної традиції були позначені теорії Д. Девідсона, О. Лосева та Дж. Серля.

У контексті з'ясування когнітивного статусу метафори були здійснені дослідження, в результаті яких доволі ґрунтовно висвітлена її роль у сфері пізнання загалом і науки зокрема. Сучасні філософи аналізують функціонування метафор практично у всіх фундаментальних і прикладних науках: математиці (Р. Джонс), фізиці елементарних частинок (М. Хессі, Р. Хофман), психології (Д. Брунер, Е. Кохран), соціології (Р. Браун), історіографії (Х. Уайт).

Виявлення епістемологічного статусу метафор здійснюється в дослідженнях, які проблематизують роль метафори щодо науки і притаманних їй пізнавальним прийомам. Ю. Вертгейм і В. Вжозек, розглядаючи значення метафор для методології історії та історіографії, виявляють місце і роль метафор у соціально–гуманітарному знанні. Л. Гудков піднімає метафорологічну проблематику в контексті культурології. М. Россохіній належить осмислення місця метафор в концептуальному апараті соціологічної теорії, а А. Фатенкову – в концептуальному апараті соціальної філософії. Л. Шрагіна звертається до проблем психологічних метафор. Загалом, попри багатоманітність дослідницьких підходів і концептуальних пріоритетів, конвенційно установлених ознак набула теза, відповідно до якої в соціально–гуманітарних науках метафори виконують